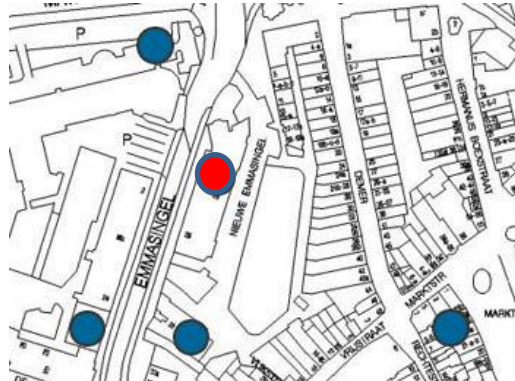


Emmasingel 7-29 Nieuwe Emmasingel 16, 44, 52-56



(Foto: Maarten van Loosbroek)



Korte omschrijving

VOORMALIG HOOFDKANTOOR van Philips in strakke zakelijke stijl. Een sterke expressie is bereikt met eenvoudige, duurzame middelen. De constructie bestaat uit een staalskelet met vloeren van bimsbeton. De gevels zijn ingevuld met baksteen en dicht op elkaar smalle traveseën met hoge ramen. Het interieur rondom een vide over vijf verdiepingen met glazen zadeldak, werd aanvankelijk ingedeeld met flexibele wanden die op de vloeren stonden. De oorspronkelijke hal toonde op heldere wijze de invloed van Larkin Building van de Amerikaanse architect Frank Lloyd Wright. Het beelden boven de luifel bij de ingang aan de Emmasingel is van Albert Termote. Tijdens de oorlog heeft dit gebouw flinke schade opgelopen. In 1947 is het smaller opgebouwd. Onder de glas in lood vensters van Joep Nicolas aan het trappenhuis, ontstond een ingangspartij met trap, bordes en pui van glas in stalen kozijnen. De vide en het glazen dak erboven werden dichtgebouwd en in gele steen werd het gebouw op de kop uitgebreid. Deze erkerachtige aanbouw biedt een opening aan de Nieuwe Emmasingel en vormt samen met de Lichttoren een poort voor de Emmasingel.

Datum van aanwijzing: 27-08-2001
Datum van registratie: *24-06-2002
Rijksmonument nummer complex: 518716
Rijksmonument nummer pand: 525713

Redengevende omschrijving

COMPLEX

Inleiding

In 1891 startten F. Philips en zijn zoon G. Philips met de fabricage van kooldraadgloeilampen in een voormalig textielabriekje aan de Emmasingel in Eindhoven. Het hier beschreven complex Emmasingel is ontstaan in opdracht van Philips, als gevolg van de enorme groei die het bedrijf aan het begin van de twintigste eeuw doormaakte. De meeste gebouwen van het fabriekscomplex zijn gelegen op een rechthoekig terrein in het centrum van Eindhoven. Aan de noordzijde wordt dit terrein begrensd door de Mathildelaan (die parallel aan de spoorlijn loopt), in het westen door de Vonderweg, in het zuiden door de Willemstraat en in het oosten door de Emmasingel. Een aantal kantoorpanden aan de Willemstraat zijn direct toegankelijk, voor het overige deel is het terrein niet openbaar. Aan de overzijde van de Emmasingel bevinden zich nog enkele objecten die tot het complex gerekend kunnen worden, hiertoe behoort ook het textielabriekje waarin de eerste productie van Philips tot

Rijksmonument

stand kwam. Deze panden zijn niet op een besloten terrein geplaatst maar vormen een onderdeel van de totale bebouwing van het centrum.

De vroegste nog bestaande bebouwing op het besloten terrein aan de Emmasingel stamt uit 1911, vanaf het begin van de twintigste eeuw zijn binnen dat gebied steeds gebouwen toegevoegd maar er zijn ook objecten gesloopt ten gunste van nieuwbouw. De bebouwing bestaat vooral uit industriegebouwen waarvan er een groot aantal door de architecten L. Scheffer en D. Roosenburg zijn ontworpen (later waren zij samen werkzaam in het architecten en ingenieursbureau TABROS en hebben in die samenstelling meerdere opdrachten van Philips uitgevoerd). Aan de buitenranden van het gebied zoals aan de Willemstraat en Vonderweg zijn enkele kantoren geplaatst. Deze panden volgen het verloop van de straten, verder zijn de objecten ogenschijnlijk willekeurig geplaatst. De betonnen verdiepingsgebouwen aan de Emmasingel en op de hoek van de Emmasingel met de Mathildelaan zijn gezichtsbepalend voor het complex. Door hun schaal domineren zij in de verder kleinschalige stedelijke omgeving.

Het aantal te beschermen objecten binnen het boven omschreven gebied bedraagt vijf, ze liggen voornamelijk parallel aan de omsluitende straten en spoorlijn, aan de oostelijke en zuidelijke randen van het gebied.

Omschrijving

Het betreft een aantal fabrieksgebouwen, aan het eind van de jaren twintig van de twintigste eeuw in opdracht van Philips uitgevoerd. Deze fabrieksgebouwen kenmerken zich door een functionele vormgeving, uitgevoerd in beton.

De kantoorgebouwen, uit dezelfde periode als de fabrieksgebouwen, hebben een meer uiteenlopende verschijningsvorm.

Het betreft de gebouwen: ED/EC (de Lichttoren), De Witte Dame (vm. EE/EF/EG/EH), EHH (Willemstraat 20A), EM (Emmasingel 29) en EN (vm. textielabriekje, thans bedrijfsmuseum).

Waardering

Het complex van de Philipsgebouwen aan de Emmasingel is van algemeen belang.

Het geheel heeft cultuurhistorisch belang als voorbeeld van de sociaaleconomische ontwikkeling van de nijverheid, in het bijzonder de stichting van de op nationaal niveau belangrijk zijnde Philipsfabrieken en als visualisatie van de typologische ontwikkeling van kleinschalige gebouwen tot grootschalige hoogbouw voor de industrie.

Het heeft innovatieve waarde vanwege de grootschalige en technisch uitgewerkte toepassing van gewapend betonconstructies.

Het is architectuurhistorisch van belang vanwege de uiterst sobere, maar indrukwekkende vormgeving van een deel der gebouwen en als voorbeeld van de toegepaste combinatie van bouwelementen; het is tevens van belang in het oeuvre van de architect Roosenburg.

Het geheel is tevens van belang vanwege de gaafheid van het ex- en interieur. Het is zeldzaam wegens opzet en constructie en als samenhangend industrielandchap langzamerhand zeldzaam.

Inleiding

Voormalig **HOOFDKANTOOR**, gebouwd in 1929 naar een ontwerp van D. Roosenburg. Het is uitgevoerd in een aan het Functionalisme ontleend idioom. Aan de achterzijde is een vleugel toegevoegd, haaks op de oudere bouwmassa, die niet beschermd wordt. Het pand ligt aan de Emmasingel in het centrum van Eindhoven, tegenover het terrein met industriegebouwen en vervult daardoor de rol van pendant.

Omschrijving

Pand van vijf bouwlagen met kelder onder een plat dak met overstek. Het geheel bestaat uit twee rechthoekige bouwmassa's die geknikt ten opzichte van elkaar staan. Tegen de hoek die deze twee delen met elkaar maken is aan de straatzijde een brede ingangspartij met trap, onder een grote luifel geplaatst. Aan de andere zijde is een zeslaags trappenhuis geplaatst. Dit bouwdeel heeft op de kopse gevel afgeschuinde zijden en aan de voorzijde een breed uitwaaierende eenlaags glazen uitbouw met luifel waarin de ingangspartij met bordes en trap is aangebracht. De voorste bouwmassa heeft tegen

Rijksmonument

de kopse gevel een erker over de gehele hoogte met een overstek.

De constructie bestaat uit een ijzerskelet, de dragers worden gevormd door Engelse spanten, met beton omstort. De vloeren zijn uitgevoerd in bimsbeton. Aan de buitenzijde is de gevel bekleed met baksteen. In de plint is metselwerk in fantasieverband aangebracht. De gevel bevat enkele natuurstenen ornamenten zoals sculpturen boven de zijingang.

De gevels hebben een groot aantal smalle, rechthoekige vensters die een groot deel van het gevelvlak beslaan. Boven de zijingang zijn kleine vierkante raampjes aangebracht.

Het oorspronkelijke interieur had een flexibele opzet. Dit werd in de langgerekte, achterste vleugel gerealiseerd door het plaatsen van verdiepingsvloeren langs de randen, in het midden ontbraken de vloeren. De grote vide met glazen overkapping is nu dichtgezet. Daarnaast werden verplaatsbare wanden tussen de kantoorvertrekken aangebracht. Het interieur is in belangrijke mate gemoderniseerd. In het trappenhuis in de erker tegen de kopse gevel, is de oorspronkelijke inrichting bewaard gebleven. Deze bestaat uit betegelde trappen met granieten treden en een lambrisering uitgevoerd in geglazuurde baksteen.

De glas-in-loodramen in het trappenhuis zijn voorzien van figuratieve voorstellingen.

Waardering

Het voormalige hoofdkantoor, deel uitmakend van de Philipsgebouwen aan de Emmasingel is van algemeen belang. Het gebouw heeft cultuurhistorisch belang als voorbeeld van de sociaaleconomische ontwikkeling van de nijverheid, in het bijzonder de stichting van de op nationaal niveau van belang zijnde Philipsfabrieken en als visualisatie van de typologische ontwikkeling van de grootschalige hoogbouw voor de industrie. Het heeft innovatieve waarde vanwege de grootschalige en technisch uitgewerkte toepassing van staalconstructies. Het is architectuurhistorisch van belang vanwege de uiterst sobere vormgeving waarbij het trappenhuis met glas-in-loodramen als expressief architectonisch element wordt gebruikt en als voorbeeld van de toegepaste combinatie van bouwelementen; het is van belang in het oeuvre van de architect Roosenburg. Het heeft ensemblewaarden als onderdeel van een groter geheel. Het is tevens van belang vanwege de gaafheid van de opzet welke ondanks het naoorlogse herstel nog steeds herkenbaar is. Het is zeldzaam wegens opzet en constructie.